SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS
PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā 2026. gada 29. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneses Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..](turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 203/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas l. punkta "a" apakšpunktu (turpmāk – apstrīdētā norma), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro*, ir atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

3. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Ar tiesas spriedumu civillietā no atbildētājas par labu Pieteikuma iesniedzējai tika piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 33,94 *euro*, kas atbilst 30 procentiem no atbildētājas labprātīgi apmierinātā

prasījuma 113,14 *euro*. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tiesas noteiktais atlīdzināmo izdevumu apmērs ir nesamērīgi mazs, taču likumdevējs apstrīdētajā normā jau noteicis atlīdzinājuma maksimālo robežu, ko tiesa nav tiesīga palielināt. Tādēļ apstrīdētā norma, ciktāl tā neparedz izdevumu advokāta palīdzības samaksai atlīdzināšanu virs 30 procentiem no pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinātās prasījuma daļas, aizskarot Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās pamattiesības.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, Zemgales apgabaltiesas spriedums pārsūdzēts kasācijas instances tiesā. Ar Senāta rīcības sēdes lēmumu pēc Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību. Minētais lēmums nav pārsūdzams.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Senāta rīcības sēdes lēmums par atteikšanos ierosināt lietu tika pieņemts un stājās spēkā [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 13. oktobrī. Tātad minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta otrās daļas un ceturtās daļas pirmā teikuma prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība katrai augstāka juridiska spēka tiesību normai. Turklāt atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 6. punktam kolēģija var atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet valsts pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt ar juridisko palīdzību

saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā, apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo neparedz tiesas tiesības katrā konkrētajā gadījumā vērtēt advokāta palīdzības samaksai atlīdzināmo izdevumu apmēru un noteikt to virs apstrīdētajā normā paredzētā limita.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 92. panta pirmā teikuma izpratnē tiesas pieejamība būtībā tiek nodrošināta, ja personai ir pietiekami plašas iespējas izvēlēties juridiskās palīdzības sniedzēju no advokātu vidus un valsts ir izveidojusi tādu regulējumu, kas gadījumā, kad lieta izšķirta personai par labu, paredz ar šo palīdzību saistīto izdevumu atlīdzināšanu saprātīgā apmērā. Vienlaikus tiesa arī norādījusi, ka likumdevējam ir plaša rīcības brīvība tiesāšanās izdevumu noregulēšanā (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 7. februāra spriedumu lietā Nr. 2013-04-01, 19.4. un 28. punktu*). Atsaucoties uz Satversmes tiesas 2022. gada 25. marta spriedumu lietā Nr. 2021-25-03, Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka tiesiskajam regulējumam ir jābūt tādam, kas tiesību normu piemērotājam ļautu vērtēt katru individuālo ar juridiskās palīdzības izdevumu atlīdzinājumu saistīto gadījumu un, ņemot vērā lietā radušos nepieciešamo izdevumu objektīvu pamatotību, noteikt to atlīdzinājumu apmērā, kas pārsniedz apstrīdētajā normā paredzēto limitu. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ Satversmes tiesas sprieduma atziņas par tiesībām saņemt ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā gadījumā, ja šie izdevumi radušies valsts prettiesiskas rīcības rezultātā, ir vienlīdz attiecināmas uz advokāta palīdzības samaksas izdevumu atlīdzināšanu civilprocesā. Proti, civilprocesā ir nostiprināts pušu sacīkstes un dispozivitātes princips, bet pieteikumā nav pamatots, ka valstij no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet pienākums noteikt tādu regulējumu, kas katrā konkrētajā gadījumā civilprocesā ļautu vērtēt izdevumu advokāta palīdzības samaksai apmēru, nodrošinot iespēju saņemt atlīdzinājumu, kas pārsniedz apstrīdētajā normā paredzēto limitu.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 6. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 203/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa